

Fredrikstad kommune
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for 2024 - Fredrikstad kommune

Fredrikstad kommune har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet for BOF₅ og KOF_{CR}. Kommunen har også avvik på fosforrensekravet, samt avvik for antall prøver for tungmetaller ved Øra avløpsrenseanlegg.

Kommunen har også gjentakende avvik på mangelfull rapportering av overløpsmengder fra avløpsnett.

Så lenge Øra avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen.

Kommunen skal betale et gebyr på 10 400 kroner for vårt arbeid med egenkontrollrapporten. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringskjema for 2025 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2026.

Vi viser til egenkontrollrapportene og årsrapportene for Fredrikstad kommune sitt avløpsnett, Øra avløpsrenseanlegg og Øra slambehandlingsanlegg.

Avløpsnett tilknyttet Øra avløpsrenseanlegg

Fredrikstad kommune har rapportert at det er 83 404 innbyggere og 3 645 fritidsboliger fra Fredrikstad kommune som er tilknyttet avløpsnett som fører til Øra avløpsrenseanlegg. Dette er en økning i antall tilknyttede innbyggere og fritidsboliger til Øra avløpsrenseanlegg sammenliknet med 2023, da dere rapporterte om 82 531 innbyggere og 3 368 fritidsboliger tilknyttet. Økningen er på 873 innbyggere og 277 fritidsboliger. Kommunen oppgir ikke i skjemaet for årsrapportering om det er tilknyttet nye bedrifter med påslipp eller nyoppførte boliger til avløpsnett. Vi minner om at så lenge Øra avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Det er også å regne som

en økning i ulovlig forurensning som er et brudd på forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for tidligere påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

Dere har rapportert at det er 131 installerte nødoverløp og 43 installerte regnvannsoverløp i fellessystem på kommunens avløpsnett tilknyttet Øra avløpsrenseanlegg. Dette er en nedgang siden sist rapporteringsår, da dere rapporterte om 167 installerte nødoverløp og 160 installerte regnvannsoverløp. Kommunen har ikke bemerket hvorfor det er færre installerte overløpspunkter på avløpsnettet i 2024.

Kommunen mangler rapportering for overløpsmengder angitt i m³ på avløpsnettet for 2023 og 2024. Dere meldte i 2023-rapporteringen om at dere har mistet historisk utslippsdata for overløp da dere oppgraderte driftskontrollen. For 2024-rapporteringen oppgir kommunen at dere kun måler tid og antall tilfeller med overløp, og dette har dere rapportert for hvert overløpspunkt. Dere har ikke beregnet vannmengder kubikk (m³) som gikk i overløp i 2024, men oppgir at det totalt har gått 147,8 kg fosfor i overløp.

Kommunen oppgir i kommentar til rapporteringen at det er ikke beregnet eller målt mengder i overløp ettersom dere ikke har målere i overløpspunktene. Videre sier dere at eventuelle beregninger av mengder vil innebære ekstremt høy usikkerhet, og gi helt urealistiske tall. Dere oppgir at driftskontrollen oppgraderes fortløpende ved å bytte PLSer (styrings og overvåknings enheter). Dette for å få bedre overvåking og styring av pumpestasjoner for å hindre at disse går i overløp. Dere har behov for å simulere avløpstransport og overløp fra avløpsnettet. Det ble i 2022 kjøpt inn programvare og det er satt av en ressurs som skal arbeide med å etablere hydrologisk-hydrauliske modeller av avløpsnettet. I 2024 er det etablert målinger til å kalibrere disse modellene, samt bygge opp modeller av nye områder. Kalibrerte modeller kan bl.a. brukes til å beregne forurensningsutslipp fra overløp og gjennomføre kapasitetsvurderinger av avløpsnettet. Dette er et arbeide som vil pågå i flere år.

Vi forutsetter at det rapporteres fullstendige data for overløpspunktene, inkludert vannmengder i m³, på avløpsnettet til Øra avløpsrenseanlegg ved neste års rapportering. Vi viser til tillatsen datert 28.11.2024 punkt 3.1.4 Krav til utslipp via overløp, der utslipp fra alle overløp skal måles fra 01.01.2030. Utslipp fra mindre overløp kan beregnes hvis en miljørisikovurdering viser at de er av mindre miljømessig betydning.

Avløpsnett tilknyttet Alvim avløpsrenseanlegg

Dere har rapportert at det er 1 174 innbyggere i Fredrikstad kommune som er tilknyttet avløpsnettet som fører til Alvim avløpsrenseanlegg i Sarpsborg. Dette er en økning siden sist rapporteringsår da det var 1 144 innbyggere tilknyttet. Fredrikstad kommune har videre rapportert at Nordre Borge avløpsnett (avløpsnett til Alvim avløpsrenseanlegg) har 3 installerte regnvannsoverløp i fellessystem og 2 installerte nødoverløp. Dette er en reduksjon i antall overløpspunkter fra 2023, da dere oppga 8 installerte regnvannsoverløp. Dere mangler rapportering vedrørende vannmengder i kubikk (m³) og fosformengder i kg i overløp på dette avløpsnettet i 2024, men dere har rapportert for antall tilfeller og antall timer med overløp. Manglende rapportering for overløpsmengder er et gjentakende avvik. Vi forutsetter at det rapporteres fullstendige data for overløpspunktene på avløpsnettet til Alvim avløpsrenseanlegg ved neste års rapportering.

Øra avløpsrenseanlegg

Øra avløpsrenseanlegg behandler avløpsvann fra Fredrikstad kommune (96 %) og Hvaler kommune (4 %).

Det er for 2024 rapportert at Øra avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 13 898 634 m³ avløpsvann og at 957 971 m³ har gått i overløp. Avløpsvannet i overløp utgjør 6,45 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Mengde avløpsvann i overløp er høyere enn rapportert for 2023 (3,78 %).

Dere har oppgitt at dimensjonerende kapasitet for Øra avløpsrenseanlegg er 120 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at tilført mengde i maksuke i 2024 var 134 449 pe (BOF₅) (f_{maks} 2). Ifølge vår utregning basert på enkeltprøve for største tilførsel av BOF₅ til avløpsrenseanlegget, datert 11.09.2024, er maksukebelastningen 99 407 pe (BOF₅). Vi ser at det er økte vanntilførsler til Øra avløpsrenseanlegg, men at stoffbelastningen har gått ned siden 2023.

Øra avløpsrenseanlegg klarte ikke rensekravet for fosfor på 90 % da anlegget i 2024 hadde en beregnet renseeffekt for fosfor på 86,41 %.

Øra avløpsrenseanlegg har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet for BOF₅ og KOF_{CR}. Det er totalt 15 av 24 enkeltanalyser som ikke overholder kravet til enten renseeffekt på 70 % eller en utslippskonsentrasjon på 25 mg O₂/l for BOF₅. Det er også totalt 5 av 24 enkeltanalyser som ikke overholder kravet til enten renseeffekt på 75 % eller en utslippskonsentrasjon på 125 mg O₂/l for KOF_{CR}. Videre er det 9 enkeltanalyser med 100 %-overskridelser for BOF₅, dvs. at konsentrasjonen i utslippet har vært over 50 mg O₂/l samtidig som renseeffekten har vært under 70 %. Slike 100 %-overskridelser regnes som et avvik fra sekundærrensekravet i seg selv, og skal varsles Statsforvalteren jf. forurensningsforskriften § 14-14.

Kommunen oppgir fremmedvann som en av hovedårsakene til at avløpsrenseanlegget ikke overholdt rensekravene i 2024. I tillegg hadde anlegget utfordringer med industripåslipp som forårsaket sterke utslag på pH med dårlig renseeffekt som resultat.

Øra renseanlegg har negativ rensegrad for nitrogen da rejektivann fra Øra biogassanlegg tilføres avløpsanlegget etter målepunktet for innløpsvann. Det vil si at avløpsrenseanlegget slipper ut mer nitrogen enn det kommunen oppgir at anlegget mottar. Ved negativ renseeffekt for nitrogen er ikke målinger og beregninger representative for virksomhetens faktiske utslipp. Frevar KF oppgir at de har kjørt i gang et Deammon anlegg med full kapasitet fra slutten av 2024, som renser rejektivannet fra Øra biogassanlegg for nitrogen.

Øra renseanlegg har avvik fra antall prøver for tungmetaller da det kun er tatt 5 prøver i 2024. Kravet i forurensningsforskriften kap. 11 vedlegg 2, 2.1 d, sier at det skal tas 6 inn- og utløpsprøver for tungmetaller per år for anlegg større enn eller lik 20 000 pe.

Kommunen er i gang med å bygge nytt avløpsrenseanlegg, Fredrikstad (FARA) avløpsrenseanlegg, med sekundærrensing og nitrogenfjerning. Det nye avløpsrenseanlegget skal stå klart 01.08.2026. Tilknyttet FARA-anlegget skal det også bygges et nytt slambehandlingsanlegg/biogassanlegg, som kun skal behandle internt produsert avløpsslam fra FARA. Statsforvalteren ga 28.11.2024 Fredrikstad kommune tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann. Tillatelsen omfatter ikke dagens Øra biogassanlegg.

Fredrikstad kommune må iverksette tiltak for å drive i henhold til regelverket frem til nytt rensetrinn er på plass, jf. forurensningsloven § 7. Vi minner igjen om at så lenge Øra avløpsrenseanlegg ikke overholder krav til utslipp, vil nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter, bli betraktet som en forsettlig økning i ulovlige utslipp.

Øra slambehandling

Anleggets kapasitet er 10 000 tonn TS per år. Dere har rapportert at anlegget i 2024 mottok til sammen 5 979,1 tonn TS (som utgjør 103 337,2 tonn våtvekt) bioavfall av diverse typer. Av dette var 2 533,8 tonn TS avløpsslam, 2 686,7 tonn TS ferdig animalske biprodukter, 725,1 tonn TS matavfall fra husholdninger og storhusholdning/næring, og 33,5 tonn TS vegetabilskbasert avfall fra næringsmiddelindustri. Totalt ble 1 955 tonn TS disponert til jordbruksarealer og 3 576 tonn TS ble lagt på eget lager, mens resten var massetap grunnet utnyttelse av biogass eller fakling. Analyser for avløpsslam ligger under grenseverdien for tungmetaller for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal (kvalitetsklasse 0, I eller II) for 3 489 tonn TS.

Øra slambehandling med biogassanlegg er omfattet av forurensingsforskriften kap 36 vedlegg I, og dermed industriutslippsdirektivet og BREF avfallsbehandling. Behandling av avløpsslam og biogasssubstrat krever tillatelse etter forurensingsloven. Dette vil bli fulgt opp av Statsforvalteren i egen sak.

Tilbakemelding på resipientovervåkingsrapport

Fredrikstad kommune har krav i sin utslippstillatelse om å utføre regelmessige undersøkelser og overvåking av de vannforekomster som påvirkes av avløpsvann som tillatelsen omfatter. Kommunen skal bidra forholdsmessig til miljøovervåkingen av Glomma sør for Øyeren og Ytre Oslofjord. Fredrikstad kommune har oppgitt at det er fagrådet for ytre Oslofjord som står for resipientovervåkingen og at arbeidet utføres av NIVA.

Konklusjon

Fredrikstad kommune har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet ved Øra avløpsrenseanlegg. Kommunen har også avvik fra fosforrensekravet, samt avvik fra kravet til antall prøver for tungmetaller ved Øra avløpsrenseanlegg. Videre har kommunen gjentakende avvik i form av manglende rapportering på overløpsmengder i m³ fra kommunens avløpsnett.

Kommunen er i prosess med å bygge nytt avløpsrenseanlegg, Fredrikstad avløpsrenseanlegg (FARA), som skal rense for organisk stoff og nitrogen. Det nye avløpsrenseanlegget skal stå ferdig 01.08.2026.

Så lenge Øra avløpsrenseanlegg ikke overholder krav til utslipp, vil nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter, bli betraktet som en forsettlig økning i ulovlige utslipp.

Statsforvalteren vil følge opp ved å invitere Fredrikstad kommune og Frevar KF til et møte.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapportene og årsrapportene for 2024 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2025 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2026. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2025. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapportene, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 200 kroner per egenkontrollrapport. For Fredrikstad kommune er det i dette brevet gitt en samlet tilbakemelding på flere innsendte egenkontrollrapporter. Dere må betale 5 200 kroner i gebyr for vår saksbehandling av egenkontrollrapportene for Øra avløpsnett og avløpsrenseanlegg samlet, og 5 200 kroner for vår saksbehandling av egenkontrollrapport for Øra slambehandlingsanlegg. Gebyr vil derfor utgjøre 10 400 kroner.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FREDRIKSTAD VANN AVLØP OG RENOVASJONSFORETAK
FREVAR KF
Kommunedirektør Inger Hegna
FREDRIKSTAD KOMMUNE TEKNISK DRIFT AVD AVLØP

Postboks
1430

1602 FREDRIKSTAD

Postboks
1405

1602 FREDRIKSTAD